

Plast och mikroplaster i haven

Plast och mikroplaster i haven är ett stort problem eftersom det påverkar ekosystemet, näringskedjorna och djurens hälsa samt deras fortplantningssystem.

Enligt Havsmiljöinstitutet producerades det år 1950 1,5 miljoner ton plast och år 2012 hade det ökat till 280 miljoner ton, den skillnaden märks tydligast i haven.

Stilla havet

Enligt organisationen Greenpeace dumpas varje år över 7,5 miljoner ton plastavfall i haven. I stilla havet kan man hitta en plastvirvel av plastavfall som människor slängt i haven. Ytan på plastvirveln är större än delstaten Texas.

Enligt artikeln "*Sopberg dubbelt så stort som USA flyter i Stilla Havet*" som TEM-funderingar (Teknik, Ekonomi och Miljö) publicerade i februari 2008 är fenomenet "*The Great Pacific Garbage Patch*" några områden i Stilla Havet som har en yta ungefär så stort som upp till dubbla USA:s yta och de växer än.

Allt plastavfall flyter inte heller på ytan, nämligen 70 procent av avfallet sjunker till botten vilket leder till att över 1 miljon sjöfåglar och hundra tusen marina däggdjur och sköldpaddor dör varje år av att ha ätit eller fastnat i plasten. Plasten orsakar livshotande skador på exempelvis delfiner som kan leda till drunkning.

Nordsjön

Enligt filmen "*Strömmar av plast*" som Havsmiljöinstitutet publicerade i augusti 2014 är Bohuslän en utav de mest drabbade områdena av plastföroreningar. I Bohuslän mäts plastmängderna på sex olika stränder sedan ett tiotal år tillbaka. I genomsnitt för bohuslänska stränder hittar man 1200 plastbitar var hundra meter. Det är den högsta mätningen i hela Nordsjöområdet. 8 000 kubikmeter av skräp hamnar på Bohusläns stränder varje år. Bohuslän är en utav de platser i Europa där mest plast samlas längs kusten. Det beror på de subtropiska strömmarna i norra Stilla havet och Sargassohavet. Skärgården blir som ett filter där plasten samlas. Den Jutska strömmen från Skagen och den Baltiska strömmen från Östersjön möts utanför Marstrand till en gemensam ström. Havsmiljöinstitutet beräknar att runt 220 000 kubikmeter skräp hamnar i Nordsjön varje år.

Vi frågade en hållbarhetspecialist på Skandia om hur man kan minska nedskräpningen av plaster i världshaven. Hon föreslog tuffare regler gällande återvinning, lättare för hushåll att källsortera. Hon rekommenderade även att sälja färre plastflaskor med vatten i de varmare länderna och istället ha kranar med filter som renar vattnet. Då kan man tappa upp vatten i egen flaska. Man kan även producera flaskor som är nedbrytbara och bättre för miljön. Hon tyckte även att flera länder borde satsa på pantflaskor.

Mikroplaster

Mikroplast utgör den största andelen plastskräp i världshaven. När plast bryts ner mals det till mindre partiklar. Så småningom är de så små att fiskar och planktonorganismer kan äta dem. Plasten löses upp till mindre konstgjorda partiklar och kemiska ämnen som har en så pass liten storlek så att en del levande varelser inte kan skilja plasten från naturliga organismer. Plast är knappt nedbrytbart, processen tar extremt lång tid, men vissa kan brytas ner till mycket små partiklar som sedan äts av mindre djur. När djuren äter plastdelar kan det även orsaka svält eftersom plasten fyller magen men inte ger den näring djuren behöver.

KIMO (Kommunernas internationella miljöorganisation), ville ta reda på om vi har lika mycket mikrokräp i svenska vatten som man hittat i det engelska vattnet. I England hittade man runt en per kubik. När Fredrik Norén och hans team gjorde om undersökningen med ett finare filter fast i de svenska vatten hittade de upp till 1000 gånger högre halter. Vissa svenskar tror inte på att mikroplasterna tagit sig ända hit men forskningen visar på att problemet är precis lika stort här som det är i resten av världen.

Lösningar

Just nu krävs det kraftfulla åtgärder för att stoppa nedskräpningen av havet. Enligt naturvårdsverkets artikel ”*Mikroplaster - källor och förslag på åtgärder*” har vi i nuläget inte tillräckligt med vetenskaplig kunskap för att kunna dra säkra slutsatser om hur vi kan förhindra mikroplasternas färd till havet från de största utsläppskällorna. Nu har vi endast kortsiktiga lösningar på problemet. Vi måste därför höja kunskapen om mikroplast genom forskning och information.

Enligt naturskyddsföreningen kan man byta ut frigolit och plastlådor mot papper. Ett företag som ersatte sin frigolit mot kartong minskade deras användning med 8000 ton per år. En annan lösning är att utöka plastpanten. Genom pant ökar vi möjligheten att återanvända exempelvis plastpåsar och plastflaskor. En undersökning av IVL och Svenskt Vatten har visat att uppemot 70 miljoner partiklar mikroplast släpps ut i havet per timme från ett ensamt stort svenskt reningsverk. Man kan istället använda en membranbioreaktor som har visat sig vara tio gånger mer effektiv. ”*Håll sverige rent*” genomför varje år en städdag som de kallar ”*Kusträddarna*”. De vill uppmärksamma att den marina nedskräpningen också är ett problem i Sverige. På kusträddardagen samlar de tusentals frivilliga i en gemensam aktion mot nedskräpningen.

Andrew Turton och Pete Ceglinski, har startat ”*The Seabin Project*”, det är en så kallad ”*havssoptunna*” som man ska placera vid hamnarna. Den slukar skräp, olja-och plast och pumpar ut rent vatten i andra änden.

Som konsument kan man tänka på att köpa mindre engångsmaterial, återvinna plast och skipa mikroplaster i exempelvis tandkräm, hudvårdsprodukter samt smink. Man kan även köpa produkter som är märkta med Bra miljöval, Svanen, EU Ecolabel, Cosmos organic eller Nature.

Allt detta gör en förändring, men inte en så stor förändring som vi verkligen behöver. Det är akut, enligt en artikel av SVT kommer det vara mer plast än fisk i haven år 2050 om vi fortsätter i den takten vi gör nu.